

Kommunstyrelsen

Revidering av reglemente för intern kontroll

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen att besluta följande.

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige antar föreslagen revidering av reglemente för intern kontroll enligt bilaga 1 till tjänsteskrivelsen daterad den 18 maj 2020.

Sammanfattning

Reglementet för intern kontroll är i behov av en större revidering. Utifrån stadsledningskontorets projekt om att utveckla den interna kontrollen bedöms en revidering av reglementet utgöra en viktig del för att lägga grunden för en enhetlig och systematisk intern kontroll. Av det reviderade reglementet framgår att den interna kontrollen ska föregås av en enhetlig riskanalys. Av revideringen framgår även att den interna kontrollen ska vara en del kommunens uppföljning samt att den interna kontrollen ska återrapporteras och följas upp inom ansvarig nämnd. Kommunstyrelsens uppsikt över nämndernas interna kontroll behöver även utvecklas vilket föranleder att reglementet även behöver förtydligas utifrån denna aspekt.

Ärendet

Behov av och krav på intern kontroll finns i såväl kommunal som privat verksamhet. Den kommunala verksamheten är omfattande och komplex, den riktar sig till medborgarna som finansierar den med sina skattemedel och det finns en förväntan om en effektiv och rättssäker verksamhet. Av kommunallagen följer att varje nämnd och styrelse ska ha en tillräcklig intern kontroll i sin verksamhet. Vad i som ligger i kommunallagens krav på ”tillräcklig intern kontroll” är till stor del upp till respektive kommun att bedöma.

I korthet kan sägas att intern kontroll handlar om att på en rimlig nivå säkerställa:

- att verksamheten lever upp till målen kvalitativt och är kostnadseffektiv,
- att informationen om verksamheten och om den finansiella rapporteringen är ändamålsenlig, tillförlitlig och tillräcklig,
- att tillämpliga lagar, föreskrifter och styrande dokument följs samt att möjliga risker inringas, bedöms och förebyggs.

Projekt för att utveckla den interna kontrollen pågår

Stadsledningskontoret har under hösten 2019 initierat ett projekt för att utveckla den interna kontrollen i kommunens verksamheter. I projektet ingår bland annat att se över reglementet för intern kontroll och utveckla en enhetlig modell för riskanalys. I projektet ingår även att utveckla nämndernas återrapportering av den interna kontrollen till kommunstyrelsen, höja den interna kompetensen om intern kontroll samt en översyn av visselblåsarfunktionen. Detta ärende utgör en del av detta projekt och utgör en avgörande förutsättning för det fortsatta arbetet med att utveckla den interna kontrollen.

Revisorernas rekommendationer utifrån granskning av den interna kontrollen

De förtroendevalda revisorerna uppdrog under hösten 2019 EY genomföra en granskning av den interna kontrollen inom kommunstyrelsen, natur- och trafiknämnden, miljö- och stadsbyggnadsnämnden, utbildningsnämnden och äldrenämnden. Av den sammanfattande bedömningen framgick att revisorerna bedömer att den interna kontrollen behöver stärkas på såväl kommunövergripande nivå som nämndnivå. Framförallt påtalades brister i nämndernas och kommunstyrelsens riskanalysarbete samt i uppföljningen av internkontrollplanerna. Av kommunstyrelsens yttrande över revisionsrapporten framgår att stadsledningskontoret, inom ramen för projektet med att utveckla den interna kontrollen, identifierat ett behov av att bland annat revidera reglementet för intern kontroll.

Stadsledningskontorets bedömning

Nuvarande reglemente för intern kontroll anger målet för den interna kontrollen och vilka delkomponenter som utgör dess grund. Av reglementet framgår även vilka specifika områden som den interna kontrollen ska omfatta. De specifika områden som anges är upphandling, kundvalssystem, identifiering av nämndspecifika risker, incidenthantering samt efterlevnad av interna regelverk. Utifrån den översyn av reglementet som genomförts bedöms det föreligga behov av att förtydliga och justera nuvarande reglemente.

De huvudsakliga förändringarna är följande:

- Lyft fram att internkontroll syftar till att följa upp att verksamheten lever upp till målen kvalitativt och är kostnadseffektiv, det vill säga att det inte endast ekonomi utan även kvalitet i verksamheten som ska följas upp.
- Lyft fram att internkontrollplanen ska utgå från nämndens riskanalys
- Förtydligat att den interna kontrollen ska vara en del kommunens uppföljning. I denna del anger reglementet en enhetlig arbetsgång och ett årshjul som alla nämnder ska utgå från vid arbetet med internkontroll och därigenom är det givet för samtliga nämnder att arbetet med den interna kontrollen ska vara en del av det löpande arbetet.
- Systematisk återrapportering och uppföljning till ansvarig nämnd. I denna del har kraven på nämndens uppföljning av den interna kontrollen tydliggjorts.
- Tydliggjort kommunstyrelsens uppsiktsroll gentemot övriga nämnder och i reglementet ges förutsättningar för kommunstyrelsen för att genomföra denna uppföljning
- Annan struktur i reglementet

Nedan redovisas vissa justeringar mer ingående.

Intern kontroll utifrån en genomförd riskanalys

Det är av stor vikt att den interna kontrollen bygger på en genomförd riskanalys. En riskanalys handlar om att identifiera interna och externa risker som kommunen riskerar att utsättas för. Till analysen hör också att kvantifiera hur stor sannolikhet det är att identifierad risk inträffar samt konsekvenserna för kommunen. Riskanalysen ska sedan ligga till grund för den internkontrollplan som tas fram inom respektive nämnd. Även om en del nämnder redan genomför riskanalyser så finns goda skäl till att särskilt reglera detta i reglementet. Genom att reglera detta särskilt i reglementena bygger alla nämnders interna kontroll på samma förutsättningar.

Den interna kontrollen ska vara en del kommunens uppföljning

Den interna kontrollen behöver vara en naturlig del av kommunens uppföljning och följa det årshjul som ekonomiprocessen tagit fram. Genom att ange en arbetsgång för den interna kontrollen finns goda förutsättningar till ett enhetligt och systematiskt arbete med den interna kontrollen under hela året. Nedan steg föreslås anges i reglementet för att säkerställa ett enhetligt och samordnat arbete med den interna kontrollen.

- Steg 1. Riskanalys genomförs inom nämndens ansvarsområde (september - november)
- Steg 2. Riskanalysen utgör underlag för ny internkontrollplan
- Steg 3. Uppföljning av förra årets internkontrollplan (januari-februari)
- Steg 4 Nämndernas uppföljning rapporteras till kommunstyrelsen (mars)

Det ska noteras att ovan arbetsgång inte hindrar att nämnderna utökar eller följer upp den interna kontrollen ytterligare. Det kan till exempel bli aktuellt om incidenter inträffar som medför att nämnden särskilt behöver få en återrapportering om hur arbetet fortgår för att säkerställa att liknande incidenter inte inträffar igen. Det kan även vara så att nämnden löpande under året identifierar nya risker eller ser skäl till att kontrollera vissa moment i internkontrollen mer frekvent.

Systematisk återrapportering och uppföljning till ansvarig nämnd

Av reglementet framgår redan idag att nämnderna ska anta en uppföljningsplan. Det kan dock konstateras nämnderna inte alltid får en tydlig återrapportering. För att nämnderna ska kunna följa upp det arbete som pågår inom nämndens ansvarsområde måste en systematisk återrapportering ske. Genom en återrapportering får nämnden och kommunstyrelsen nödvändiga förutsättningar för att effektivt kunna följa upp arbetet med intern kontroll.

Kommunstyrelsens följer upp den samlade interna kontrollen

Kommunstyrelsens uppsikt över nämndernas interna kontroll behöver utvecklas. För att kommunstyrelsen ska kunna ta ett samlat grepp kring den interna kontrollen behöver

nämnderna årligen åiterrapportera resultatet utifrån interkontrollplanerna till kommunstyrelsen. Av det föreslagna reglementet framgår därför att det åligger nämnderna att redovisa interkontrollplan till kommunstyrelsen. På så sätt får kommunstyrelsen en möjlighet att utvärdera om den interna kontrollen är tillräcklig eller behöver justeras. Kommunstyrelsen kan då även anta instruktioner om reglementet för intern kontroll ytterligare behöver konkretiseras för att få önskad effekt.

Ansvar för den interna kontrollen förtydligas

Av reglementet bör det tydligt framgå vilket ansvar som åvilar nämnderna, kommunstyrelsen samt kommunfullmäktige vad gäller arbetet med den interna kontrollen.

Ekonomiska konsekvenser

Intern kontroll handlar ytterst om att säkerställa att de av kommunfullmäktige ställda övergripande målen uppfylls. Intern kontroll är ett verktyg för att styra ekonomin och verksamheten mot avsedda mål. En utveckling av den interna kontrollen ger därför goda förutsättningar för positiva ekonomiska konsekvenser såsom exempelvis maximal nytta för kommunens skattemedel.

Konsekvenser för barn

En fungerande intern kontroll säkerställer bland annat att kommunen följer lagar, föreskrifter och kommunens styrande dokument. Med hjälp av den interna kontrollen kan därför bland annat kommunen följa upp hur olika verksamheter lever upp till kraven i barnkonventionen och på så sätt säkerställa barns rättigheter. En öppen och transparent intern kontroll utgör även viktig del ur demokratisk aspekt vilket ger bland annat barn och unga insyn i kommunens verksamhet. Utifrån insyn skapas möjlighet att påverka vilket utgör en grundstomme i barnkonventionen.

Bilagor

1. Förslag på reglemente för intern kontroll
2. Nuvarande reglemente för intern kontroll daterad den 11 juni 2012

Lena Dahlstedt
Stadsdirektör

Sidrah Schaidler
Stadsjurist

Anneli Sagnérius
Kommunjurist